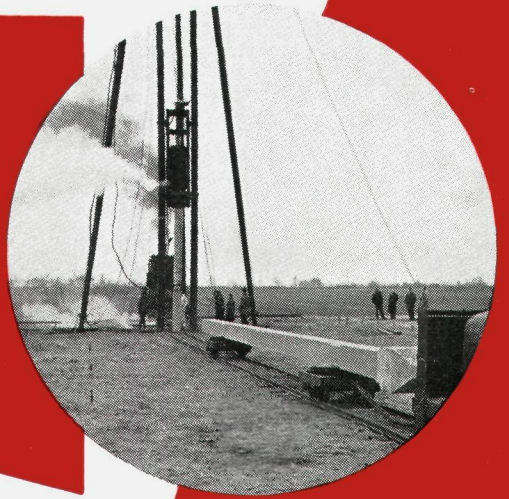

TK

CONTACT

mei 1959
no. 9 jaargang 3

personeelsorgaan

TNO *contact*

Personeelsorgaan van de Nederlandse Organisatie voor
Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek T.N.O.

Redactieadres: Koningskade 12, (Postbus 297) Den Haag; Telefoon 776090

Versijnt maandelijks

Redactie en vormgeving: G. F. A. Driessen

Redactionele medewerkers: Drs. J. Isings, Cl. van Reenen, Ir. F. van Wijk

Puzzelredacteur: A. A. Steiner

Omslagontwerp: Mevr. G. Hoogcarspel-Benschop (V.I.)

De kopij kwam o.a. van: F. I. van Bloois, Prof. Ir. D. Dresden,
P. L. Ek, F. Neyhof-Vaags, Ir. F. van Wijk

Druk: Semper Avanti N.V., Den Haag

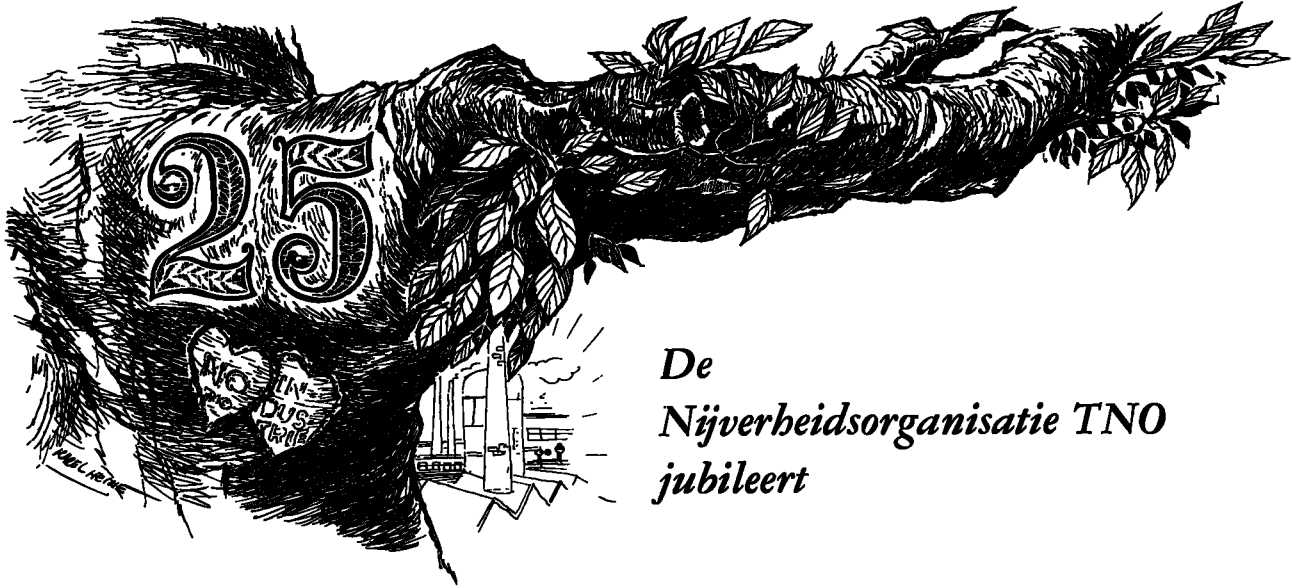
UIT DE INHOUD

Bij het omslag:

Rond het jubileumjaar van de Nijverheidsorganisatie TNO valt een bijzondere bouwactiviteit te constateren. Hier gaat de eerste paal de grond in voor het nieuwe gebouwencomplex van de Nijverheidsorganisatie TNO in de Zuidpolder te Delft.

De Nijverheidsorganisatie TNO jubileert	135
Van vruchtbare kiem tot forse plant	136
Deelnemersvergaderingen Pensioenfonds TNO	137
Reactie uit Kaaustad	140
Een paar gedachten	141
De verjaarstraktatie	142
Opvoeden in veiligheid	145
Fotovaria	147
Puzzelhoekje	148

Kopij dient uiterlijk de 15de van iedere maand in het bezit van de redactie te zijn

De Nijverheidsorganisatie TNO jubileert

'Niets van belang, mijnheer, gewoon een los contact'.

Dat zei de monteur, die had nagekeken, waarom de radio 'het niet deed'.

Ik vertelde hem, dat het voor mij niet veel er toe deed wat de oorzaak was, maar wel, dat de radio het had laten afweten, net toen ik gespannen luisterde naar het concert.

'Wat heb ik aan een contact, waarop ik niet kan rekenen', vroeg ik de monteur.

Een contact, ja wat is dat eigenlijk. Een aanraking? Dat kan wel zijn, maar niet elke aanraking geeft voldoende contact.

Wat 'voldoende' is, hangt er van af, wat er door het contact moet worden overgebracht van de ene zijde naar de andere, bijv. elektriciteit, warmte, geluid, een stromend gas of een stromende vloeistof; maar het kan ook zijn: kennis, informatie, gedachten en zelfs gevoelens.

Gaat het om elektriciteit, dan moet het contact elektrisch voldoende geleidend zijn, niet vervuild dus door roest of stof, niet te beperkt van omvang en er moet een voldoende druk op staan en in overdrachtelijke zin geldt dit alles ook voor de contacten, die een andere functie te vervullen hebben. Betrekkelijk gemakkelijk zal het zijn aan de verschillende voorwaarden te voldoen, wanneer het gaat om blijvende contacten. Men kan deze nl. zo uitvoeren, dat eigenlijk de beide elementen tot één worden gemaakt.

In de regel echter is het juist de bedoeling, dat contacten naar wens tot stand worden gebracht of opgeheven. In die gevallen en vooral wanneer een bepaald element nu eens contact moet hebben met de ene pendant en dan weer met een andere, moeten onderdelen zich in voldoende mate bij elkaar aan kunnen passen.

In een organisatie is het nodig, dat men kan re-

kenen op de contacten tussen de mensen die samen de organisatie vormen.

Het gemakkelijkst is dit weer, wanneer men in feite te maken heeft met contacten, die altijd door in stand gehouden moeten worden.

Ik herinner even aan het contact, dat door Vondel voor het huwelijk werd aangeduid met de woorden 'twee zielen, gloeiend aaneengesmeed'. Hierbij wordt dan niet gesproken van de wisselende contacten die ook voor dit echtpaar naar buiten toe mogelijk moeten zijn.

Naarmate het aantal personen in de organisatie groter wordt, zullen velen daarvan op verschillende tijdstippen voldoende contacten moeten hebben met een groter aantal onderling uiteenlopende figuren. Dit stelt dus zwaardere eisen aan hun aanpassingsvermogen. Het zou dan ook wel een wonder zijn, wanneer binnen de Nijverheidsorganisatie TNO alle gewenste contacten altijd zo volmaakt in orde zouden zijn, dat er nooit en nergens een 'los contact' voorkomt.

Alles bij elkaar genomen mag men echter bij een beschouwing van de periode die nu achter ons ligt, constateren, dat bij verreweg de meesten het inzicht bestaat, dat een goede werking en betrouwbaarheid van de interne contacten onze organisatie de kracht moet geven om ook naar buiten toe doelmatige aanrakingen in stand te houden.

Het is een erkend feit, dat voor elke onderneming of organisatie de belangrijkste eigenschap gelegen is in de interne 'goodwill'.

Dit woord zelf doet al uitkomen, dat het niet alleen het intern bereikte resultaat is, dat meetelt, maar vooral ook het bestaan van de wens op zodanige wijze met elkaar om te gaan, dat van alle kanten en naar alle kanten wordt doorgegeven wat er nodig is met betrekking tot kennis, informatie, gedachten en gevoelens.

Van vruchtbare kiem **tot forse plant**

Toen mij gevraagd werd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Nijverheidsorganisatie als personeelslid enkele woorden te willen wijden aan dit zilveren jubileum, heb ik wel even gearzeld daar ik alleen de tweede helft van deze 25 jaar heb meegemaakt. Globaal is de eerste helft de tijd geweest van de zeer moeilijke pioniersarbeid om de Nijverheidsorganisatie te maken tot de vruchtbare kiem, die na de tweede wereldoorlog in de tweede helft van de 25 jarige periode kon uitgroeien tot een forse plant. Deze sterke groei is niet alleen te danken aan het feit dat de industrie zonder de Nijverheidsorganisatie TNO niet had kunnen uitgroeien in de mate als na de oorlog noodzakelijk was. Dit is een noodzakelijke doch niet voldoende voorwaarde voor deze sterke groei geweest. Hetzelfde kan gezegd worden van de goede contacten, waarop Prof. Dresden in dit nummer in het bijzonder wijst. Voldoende worden deze voorwaarden eerst wanneer bovendien een sterke en enthousiaste leider de teugels in handen heeft. Alle medewerkers zijn Prof. Dresden voor deze uitstekende leiding zeer grote dank verschuldigd.

Karakteristiek is in dit opzicht een uitleg welke een belangrijk ambtenaar jaren geleden aan een kennis gaf die hem vroeg wat TNO nu eigenlijk was. (Heel lang geleden werd zo'n vraag nogal eens gesteld). De uitleg was toen ongeveer als volgt: 'Kijk eens: TNO dat is een soort worst, aan een eind zit Prof. Dresden en die blaast steeds en dan wordt dat ding aldoor groter'. Deze opmerking bewijst toch wel dat lang vóórdat de Nijverheidsorganisatie een sterke positie innam de grote stuwkracht van Prof. Dresden naar buiten reeds grote indruk had gemaakt.

Het spreekt vanzelf, dat de betekenis van een medewerker weliswaar verhoogd wordt door zijn geschiktheid in de omgang met de anderen, maar dat hij bovendien in staat moet zijn tot het verrichten van een bepaalde functie. Het is gemakkelijk genoeg de stenen van een dominospel zo aan elkaar te leggen, dat de getallen aan weerskanten van een aansluitspleet bij elkaar behoren, maar een dominosteen behoeft dan ook geen andere functie te vervullen dan in het geheel te passen. Degenen die tezamen de Nijverheidsorganisatie TNO vormen moeten aan heel wat zwaardere eisen voldoen.

Dat de Nijverheidsorganisatie TNO in 25 jaar nu de positie, het aanzien, de betekenis heeft bereikt,

... ons aller gelukwensen ...

In een steeds groter wordende organisatie is het inderdaad niet eenvoudig dat ook het lagere personeel contact heeft met de hoogste leiding. Het zijn juist de jubilea, feestelijke opening van een nieuw instituut en dergelijke die vaak gelegenheid bieden dit contact tot stand te brengen en wij herinneren ons ook dankbaar de wijze waarop twee jaar geleden het zilveren jubileum van de Centrale Organisatie werd gevierd.

Moge ik eindigen met Prof. Dresden ons aller gelukwensen aan te bieden en de hoop uit te spreken dat TNO-Contact ook in de komende jaren kan meewerken tot het bewaren van de goede harmonie.

IR. F. VAN WIJK

waarvan wij op 4 mei uitingen hopen waar te nemen, is te danken aan de bekwaamheid en de toewijding van de medewerkers, die gedurende langere of kortere tijd van deze 25 jaar deel er van hebben uitgemaakt en in zeer sterke mate ook aan het groeiende inzicht in de noodzaak van betrouwbare interne contacten en het vermijden van storende losse contacten, die op het meest kritieke ogenblik de werking van het geheel in gevaar zouden kunnen brengen.

Ik moge op deze plaats getuigen van de erkentelijkheid die op dit punt bestaat bij de leiding van de Nijverheidsorganisatie TNO.

PROF. IR. D. DRESDEN

Deelnemersvergaderingen van het pensioenfonds TNO

Door de redacteur is mij verzocht om voor de lezers van TNO-Contact nog enige nadere toelichtingen te verstrekken op de voorstellen tot herziening van statuten en van pensioen- en spaarreglement, zoals deze in de algemene vergaderingen der deelnemers zijn behandeld. Nu deze voorstellen ten slotte in de vergadering van 3 april j.l. met circa 5/6 der uitgebrachte stemmen zijn aangevaard, zou men kunnen menen, dat behoefte aan nadere voorlichting wel overbodig zou zijn. Zo is het echter helaas niet. Of misschien toch juist weer wel. In een vaak bewogen sfeer der discussies bleek namelijk telkens weer, dat de deelnemers eigenlijk geen moeite hadden om aard en strekking van de *nieuwe* voorstellen te doorzien, doch dat zij ieder inzicht misten in de betekenis van het *oude* systeem.

Koopsommensysteem

Dit laatste behoefde hen echter geenszins te verwonderen. Een der oudste en meest frequente grieven tegen het thans verlaten koopsommensysteem is steeds geweest, dat nimmer kon worden doorgrond, welk pensioen men zelf op zijn 65ste jaar kon verwachten. De verzoeken om daarover opgaven te doen, werden op praktisch iedere jaarvergadering - tot wanhoop der pensioenadministratie - geuit. Als men zelfs zijn eigen pensioen niet weet te schatten, moet natuurlijk een poging om zulks voor een willekeurig standaardgeval te doen, noodzakelijk mislukken. In één geval is

echter nog wel een enigszins objectief beeld te verkrijgen, namelijk dat van een ongehuwde zonder nabestaanden. En dus werd de verstokte celibatair, die op 25-jarige leeftijd in dienst van TNO treedt en op 65-jarige leeftijd die dienst (nog steeds ongehuwd) verlaat, in velerlei vormen ten tonele gevoerd.

Men liet zijn salaris constant blijven of vertwee-, drie- en viervoudigen, illustreerde dit in krijt op het zwarte bord of ontrolde fraaie in kleuren geprepareerde grafieken. De vele daarbij gemaakte misslagen werden - om tijd te sparen - van bestuurszijde niet altijd gecorrigeerd.

Essentiële punten

Twee essentiële punten werden bij de behandeling veelal over het hoofd gezien, hoewel zij door het bestuur bij herhaling zijn benadrukt. Deze punten waren:

- a. het feit, dat door de voorgestelde overgangsmaatregelen geen enkele oude deelnemer in zijn belangen kon worden geschaad;
- b. het feit, dat handhaving van het koopsommensysteem voor het ouderdomspensioen volstrekt onmogelijk zou zijn.

Wat het eerste punt betreft houdt zulks in dat al dan niet vermoede achteruitgang (door het bestuur was nadrukkelijk gesteld, dat het nieuwe systeem in weerwil van voordeliger premietarieven de werkgever méér kost) slechts nieuwe deelnemers

kan betreffen. De arbeidsvoorwaarden nu (waarvan de pensioenregeling deel uitmaakt) die op toekomstige TNO-ers van toepassing zullen zijn, is een zaak die de werkgever en dat nieuwe personeel aangaat.

Met het tweede punt komen wij dan eindelijk midden in het probleem der nieuwe voorstellen. In het nummer van TNO-Contact van oktober 1958 heb ik een toelichting gegeven op de 1 mei 1958 aangebrachte wijziging in de regeling der pensioenen van weduwen en wezen (welke eerst thans in het reglement kon worden verankerd). Men kan daar lezen, dat de weduwepensioenen toen gingen bedragen $5/8$ (soms $5/7$) van het bedrag, dat de overledene als ouderdompensioen genoot (c.q. zou hebben genoten) op de 65-jarige leeftijd. Wil men dus een weduwepensioen verzekeren dan zal allereerst moeten worden gefixeerd hoe groot dit ouderdompensioen zal zijn volgens het Reglement.

Oude reglement gaf geen antwoord

Op deze vraag gaf het oude Reglement geen enkel antwoord. Het bepaalde in art. 5, dat het bedrag van het pensioen op verzekeringsbasis voor elk geval afzonderlijk zou worden bepaald aan de hand van de daarvoor bestemde *bijdragen* en aan de hand van tarieven van verzekeraars. Weliswaar was blijkens art. 9 van het oude Reglement iedere deelnemer in het bezit van een afschriftpolis, die het resultaat van deze verzekeringscontracten getrouw weergaf, maar veel hulp gaf deze niet. Wanneer een gehuwde jongeman een jaar in dienst was kon hij daarop wellicht tot zijn verkwikking lezen, dat hij thans een pensioen van bv. f 240,- ingaande op zijn 65ste jaar had veroverd. Een jaar later zou zijn vreugde worden vergroot, als dit getal met b.v. f 230,- bleek te zijn toegenomen. In geen van beide gevallen zou hij echter met gerustheid kunnen slapen, wanneer hij zich realiseerde, dat zijn onverhoopte weduwe jaarlijks $5/8$ ste dezer bedragen voor haar levensonderhoud zou genieten bij wijze van weduwepensioen. Het is dus duidelijk, dat iets geheel anders moest gaan geschieden. Niet het reeds veroverde, doch het te veroveren ouderdompensioen moest worden gefixeerd, dat voortvloeit uit regelmatige jaarlijks herhaalde storting van een bepaald bedrag tot zijn 65ste levensjaar. En een tevoren gefixeerd (schoon bij salariswijziging veranderlijk) pensioen, dat wordt opgebouwd door periodiek terugkerende stortingen is niets anders dan een *verzekering* van een pensioen tegen *vaste premien*.

Ik hoop hiermede - in a nutshell - te hebben aangetoond, dat de vreugdeklanken, waarmede op 1 mei 1958 het $5/8$ weduwepensioen werd ingeluid, toch in feite tevens de doodsklokken vertegen-

woordigden, waarmede het koopsommenstelsel voor het ouderdompensioen werd uitgeluid.

Met deze wijzigingen zou echter overigens nog wel het oude *individualistische* systeem kunnen zijn gehandhaafd. Aan de hand van de voor ieder beschikbare bijdrage zou immers kunnen worden bepaald, welke premie verschuldigd zou zijn om voor hem f 1,- ouderdompensioen op het 65ste jaar te verzekeren en voor háár f 0,62⁵ weduwepensioen. Het quotient van een eenvoudige deling levert dan het bedrag der gezochte pensioenen, dat echter weder voor ieder geval verschillend zou zijn. Het zou immers afhangen van de leeftijden van haar en hem, van de dag van huwelijksluiting en van nog andere omstandigheden, die echter geen van alle iets te maken hebben met 's mans carrière en prestaties in de dienst van TNO.

Pensioen objectiveren

Het bestuur van het Pensioenfonds heeft daarom onder goedkeuring van het dagelijks bestuur van de Centrale Organisatie TNO deze gelegenheid tevens aangegrepen om het pensioen te *objectiveren*. De stelling aanvaardend, dat ieder dienstjaar op gelijke wijze aan de opbouw der ouderdompensioenen behoort bij te dragen, werd het stelsel gekozen, waarbij ieder zulk een dienstjaar met een pensioen van 2% van het daarin verdiende salaris werd gehonoreerd, zulks ongeacht leeftijd, huwelijksdatum, leeftijdsverschil der echtgenoten, tijdstip van indiensttreding, etc. etc.

Wanneer men nu een éénvormig stelsel kiest in de plaats van een systeem, waarin de rechten voor elk geval afzonderlijk werden bepaald, dan is zonder meer duidelijk, dat verschillen moeten gaan optreden. Als 'last farewell' aan het individualistische stelsel werden echter alle oude deelnemers in hun rechten en hun aanspraken gehandhaafd. Nadelen van de nieuwe regeling hebben zij dus nimmer. Voordelen echter wel, daar nu ook hun aanspraken voor de toekomst zijn verankerd. Wie in het oude stelsel op enigszins gevorderde leeftijd zou huwen, omdat de vrijgezellenstaat toch teleurstelde, of omdat verwijdering tussen de echtgenoten dan wel een sterfgeval tot verbreking van een vroeger huwelijk had gevoerd, ondervond meestal zeer onaangename en gevoelige consequenties in zijn pensioenverwachtingen.

Hetzelfde was het geval wanneer bij salarisverhogingen een inmiddels opgetreden kwaal tot premieverhoging of zelfs tot onverzekerbaarheid voerde. In al deze en dergelijke gevallen blijven voortaan ook voor de oude deelnemers de ouderdompensioenen objectief gegarandeerd en zal, voor weduwepensioenen, slechts in het geval van een *nieuw* huwelijk de gezondheidstoestand van de deelnemer nog bezwaren kunnen opleveren.

Ten slotte geniet hij, zo hij in dienst van TNO blijft, nog het voordeel, dat op latere leeftijd verkregen salarisverhogingen in belangrijker mate tot de opbouw van zijn pensioen bijdragen dan in het verleden het geval was.

Nu besef ik echter wel, gezien de hardnekkigheid waarmee ter vergadering op dit aambeeld werd gehamerd, dat men toch naar cijfervergelijkingen tussen het oude en het nieuwe stelsel dorst. Ook al regardeert dat naar mijn mening de huidige deelnemers niet. Toch is en blijft zulks een moeilijke aangelegenheid door de individualiteit van het oude stelsel, dat - naast alle reeds opgesomde variaties - ook is doorkruist door herhaaldelijk toegepaste maatregelen, waarbij de extra kosten van verbeteringen voor oud personeel geheel door de werkgever werden gedragen, doch voor nieuw personeel slechts in een vast doorsnee-percentagewerden vergoed. Wanneer men echter b.v. uitgaat van de veronderstellingen, dat iemand *nieuw* toetreedt (zonder dus van enige overgangsmaatregel te kunnen profiteren), dat in 40 jaar zijn aanvangsalaris van f 3.000,- tot f 9.000,- wordt verhoogd en dat de gehuwden reeds bij toetreding met een 2 jaar jongere vrouw in de echt zijn verenigd, dan laat zich de volgende vergelijking construeren van het op 65-jarige leeftijd te verwerven ouderdomspensioen als percentage van het eindsalaris:

Leeftijd bij toetreding	Verhouding tussen begin en eindsalaris ad f 9000	Percentage pensioen van eindsalaris ad f 9000 op 65 jaar		
		oud stelsel		nieuw stelsel
		ongehuwd	gehuwd	ongehuwd en gehuwd
25	1 : 3	60	50	50
35	1 : 2	45	33,8	42,5
45	1 : 1,5	29	22,6	31,7
55	1 : 1,2	13	11,6	17,5
60	1 : 1,09	6	5,8	9,2

Men ziet hieruit, dat de gehuwden bij het nieuwe stelsel nimmer enige achteruitgang hebben te duchten en dat de *toekomstige* ongehuwden alleen slechter af zijn indien zij jong in dienst treden. Zich realiserende, dat van het ouderdomspensioen van een gehuwde in elk geval minstens twee personen moet leven, zal men echter moeten erkennen dat het nieuwe stelsel redelijker is dan het oude, waarbij de ongehuwde steeds een *hogere* ouderdomspensioen genoot dan de gehuwde. Overweegt men hierbij dan nog voorts, dat een ongehuwde in de meerderheid der gevallen niet ongetrouwd zal blijven en dan - bij later huwelijk - veel gunstiger af is dan voorheen, dan komt men ongetwijfeld tot het besef hoe verstandig het besluit der vergade-

ring was om de nieuwe voorstellen te aanvaarden en hoe misleidend en irreeël de 'steekproeven' waren, waarmee ter vergadering telkens weer de voorstellen werden geattaqueerd.

Met nadruk wijs ik er hierbij de oude deelnemers op, dat zij nu in het algemeen niet weer uit deze opstelling mogen concluderen, dat zij relatief *slechter* af zijn dan de toekomstige deelnemers. Zij vallen namelijk merendeels wél onder bovengenoemde gunstige maatregelen, waardoor hun pensioenen gunstiger verlopen dan in het voorbeeld voor het oude stelsel werd gegeven. Bovendien bevat voor hen de overgangsmaatregel, dat bij de invoering der 5/8 weduwepensioenen geen verlagingen zouden plaatsvinden, een gunstig effect, wanneer zij laat in dienst kwamen of een (nog) matig salaris genieten. Voor hen kan b.v. een ouderdomspensioen f 300,- lager zijn dan de nieuwe regeling zou geven, doch het verzekerde weduwepensioen f 500,- hoger zijn.

Vragen kunnen in dit blad worden beantwoord

Ik vrees reeds te veel plaatsruimte van de gastvrije redacteur te hebben in beslag genomen en zie er dus van af om verdere details te belichten van de nieuwe regeling, zoals de verzuimde afkoopmogelijkheid voor vrouwelijke deelnemers bij huwelijk, de facetten van de nieuwe spaarregeling en wat dies meer zij. Ik volsta met de bereidverklaring om via de redacteur naar voren gebrachte vragen desgewenst in dit blad te beantwoorden.

Ik meen tevens niet in te moeten gaan op verschillende door de vergadering - naast en buiten de agenda - aangesneden brandende vraagstukken als die van waardevast pensioen, final play stelsel en dergelijke.

Een stap in deze richting is gewaagd door het aannemen van artikel 18 van het nieuwe reglement, van welk artikel overigens het lot bij de wettelijk voorgeschreven goedkeuringsprocedure van het aangenomen Reglement nog hoogst onzeker is. Een reeds in 1958 ondernomen poging om via de 'arbeidsvoorwaarden' hetzelfde te bereiken is - naar ter vergadering werd medegedeeld - op de autoriteiten gestrand. Het dagelijks bestuur van de Centrale Organisatie TNO heeft echter het stellige voornemen om het gestelde doel uiteindelijk te bereiken. Overigens is op de vergadering een commissie aangewezen om al deze onderwerpen tot object ener gedegen studie te maken.

Ik wil dit artikel over de deelnemersvergadering van het Pensioenfonds TNO niet beëindigen zonder daarin onze voorzitter te betrekken, die met jeugdig en blijmoedig élan de drie soms moeilijk hanteerbare vergaderingen der deelnemers heeft geleid. De hulde, die hem daarvoor op de vergadering niet is gebracht, moge hem hierbij alsnog worden nagedragen.

P. L. EK

Mevrouw Neyhof-Vaags was destijds werkzaam bij het Proefdierenbedrijf TNO, afdeling Selectie te Utrecht.

Reactie uit Kaapstad

Kaapstad, 28 maart 1959.

Geachte redactie,

In aansluiting op de reeks artikelen over het analystenberoep zou ik hierover ook iets willen schrijven.

Wat betreft de benaming van het beroep was het oorspronkelijk zó, dat alleen diegenen, die gediplomeerd waren (en in de medische sector werd daarvoor verstaan: Eerste deel + 2e en 3e deel, d.w.z. zij, die een cursus van 2^{1/2} à 3 jaar gevolgd hadden, en voor de drie opeenvolgende examens geslaagd waren) recht hadden op het analystendiploma. Alles daarvoor was óf een laborant, laboratoriumhulp en eventueel na het 1e deel een aankomende analyste. In de chemische sector viel dit anders uit, omdat diegenen, die in de chemische richting gingen, verplicht waren dadelijk te gaan werken om praktijk op te doen omdat er geen bepaalde chemische cursussen waren. Het 2e en laatste deel werd dus tijdens het werk gehaald en zo iemand mocht zich dan met recht een chemisch analyst noemen. (In tegenstelling tot vandaag verdiende een aankomend medisch analyste niets vóór haar laatste examen; moest integendeel een hoog cursusgeld betalen f 500,- per jaar).

Nu is helaas in de praktijk door veel werkgevers vervalving gebracht, door de ongediplomeerde krachten, zoals zelfs hen, die net van school kwa-

men óók als analyst te betitelen. Nu dit eenmaal zo ligt, zou het zoals Prof. van der Kerk suggereert, wenselijk zijn om voor de gediplomeerde groep een andere benaming te vinden. Hier in Zuid-Afrika noemt men ons medische analysten Medical Technologists en als men zijn diploma behaald heeft en daarna nog 5 jaar praktijk heeft gedaan, kan dat worden geregistreerd bij de South African Medical and Dental Council. Dit gaat gepaard met een fraai certificaat (dat ik onlangs ontvangen heb) en het geeft een zekere standing aan het beroep. Men kent ook Food Technologists and Chemical Technologists. De opleiding voor de Medical Technologist (In het Nederlands zou Medisch Technoloog of Technologe heel goed klinken dunkt mij. Het geeft weer een technische vaardigheid met een theoretische achtergrond, in tegenstelling tot technician of iets dergelijks wat meer een puur technische klank heeft) wordt aan de Medical School van de Universiteit gegeven en duurt 5 jaar. Dit is nodig, omdat de opleiding van de middelbare scholen hier niet zo veel aandacht schenkt aan chemische fysica. En in de Technologist-opleiding wordt ook anatomie gegeven, dat mij voor de praktijk niet zo belangrijk lijkt en waarbij in Holland veronderstelt wordt, dat men bij menskunde op de middelbare school voldoende ondergrond heeft opgedaan. Overigens komt men er met enthousiast zijn alleen ook niet, zoals ik pas nog in ons laboratorium bij een jonge kracht gezien heb. Werkelijk grondig werken, geen voorbarige conclusies trekken en zo nodig hulp durven inroepen en/of literatuur naslaan zijn ook zeer belangrijke factoren en zoals in elk ander vak - niet alles alleen willen doen, maar teamspirit tonen.

Met collegiale groeten uit Zuid-Afrika aan alle TNO-analysten en alle andere TNO-medewerkers,

F. NEYHOF-VAAGS,
Registered Medical Technologist
Med. Research Analyste

Wat nu

Het artikel van Prof. van der Kerk was inderdaad goed, maar de vraag rijst: 'Wat nu?' Ik bedoel, wat zijn nu verder de constructieve plannen? Als de analysten die zelf niet opstellen, zijn zij dan wel waard dat men zich zo druk over hen maakt?

H. COMPAN

Geachte redactie

Het stuk dat Prof. van der Kerk schreef over de maatschappelijke positie van het beroep analyst en de wenselijkheid voor dit beroep een andere naam vast te stellen in samenhang met examen en diploma, geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen:

Ik ben het wel met hem eens, dat niet gewacht moet worden op een eventuele verandering in de academische opleiding en examens, wanneer er inderdaad sprake is van een dringend vraagstuk.

Waarom zou men echter niet volstaan met aanduidingen als scheikundige, natuurkundige, wiskundige enz., waardoor meteen het terrein van studie en ervaring wat nauwer wordt omgrensd.

Komt het tot instelling van examens en diploma's, dan zou men

deze naam ook daarbij kunnen handhaven, desnoods zou nog een gradatie daarbij mogelijk zijn, zoals natuurkundige A/B enz.

Dat ik deze opmerking maak, betekent intussen niet dat ik geacht wil worden ook mijnerzijds een bezwaar te zien in de naam analyst, tenminste niet een bezwaar, dat groter is dan in geheel andere vakgebieden op gelijke overwegingen kan worden geconstrueerd.

Hoewel het een bijzaak is, wil ik nog zeggen, dat ik het bepaald oneens ben met de opvatting dat de vervrouwelijkte woorden voor beroepsaanduiding een nuance of nog meer achterstaan bij de oorspronkelijke woorden. Men denke eens aan verpleegster, maatschappelijk werkster en directrice.

PROF. IR. D. DRESDEN

Een paar gedachten

Desgevraagd vertrouw ik als 'belanghebbende' enige gedachten aan het papier toe n.a.v. het bijzonder sympathieke artikel 'De Analyst' van de hand van Prof. van der Kerk in TNO-Contact van maart 1959.

Ik geloof, dat deze schrijver het vraagstuk 'analyst' psychologisch juist benadert als hij stelt dat het voornamelijk op het maatschappelijke vlak ligt. Waarschijnlijk voelen velen van deze groep 'gevoerde' analisten zichzelf in maatschappelijk opzicht *zweven* omdat voor hen een sport op de ladder ontbreekt. Men zou het zo kunnen zien, dat het aanzien van deze groep na-ijlt ten opzichte van haar plichten - rechten.

Als gevolg van deze fase-verschuiving treden telkens misverstanden op, die op den duur een deprimierende invloed kunnen hebben. Om een enkel voorbeeld te noemen, met eventueel zelfs financiële gevolgen (een financieel argument legt nu eenmaal vrijwel bij iedereen gewicht in de schaal):

Laat een analyst die regelmatig werk mee naar huis neemt en daarvoor thuis een werkkamertje of werkhoek inricht, eens proberen aftrek van belasting te krijgen wegens gemaakte verwervingskosten. Tien tegen één dat de fiscus zijn onverbiddelijk *neen* uitspreekt, omdat 'een analyst nu eenmaal met zijn handen en alleen op het laboratorium

werkt'. (Ons zijn inderdaad gevallen ter ore gekomen, Red.).

Hoe kunnen wij nu deze maatschappelijk vergroeide toestand weer verbeteren. Ook hier wijst Prof. van der Kerk m.i. weer de goede richting aan. Het laten overgaan van werkers in een hogere groep in het bedrijf, geeft hen weer een nieuwe basis waarop zij kunnen steunen. Een dergelijke aan een bedrijf of instituut gekoppelde 'standing' zal er een gunstige wisselwerking geven tussen de werkgever en werknemer en ik geloof dat in deze richting inderdaad de oplossing van dit probleem gezocht moet worden. Bij de Nijverheidsorganisatie brengt men ze onder in de groepen drie, vier en vijf met o.a. de functieaanduidingen assistent en hoofdassistent. Hiermee is mijns inziens al een grote stap in de goede richting gedaan.

Wat bij TNO alleen nog ontbreekt is, meer openheid. Meerdere analisten werd hun functie pas op speciaal verzoek in het oor gefluisterd. Gefluisterde adeldom is dunkt mij geen adeldom en verplicht derhalve ook tot niets.

Ik meen dat wij Prof. van der Kerk dankbaar mogen zijn, dat hij met zijn gezaghebbend woord de discussie over dit onderwerp op zo sympathieke wijze heeft geopend en ik hoop dat ook andere belanghebbenden naar de pen zullen grijpen om hun ideeën over verschillende aspecten van dit vraagstuk (o.a. de opleiding) op schrift te stellen.

F. I. VAN BLOOIS

De verjaarstraktatie

Een traditie, die in vele gevallen zichzelf heeft overleefd

De Sint Nicolaas-mentaliteit is helaas ons allen niet gegeven, maar toch doen zich omstandigheden voor, dat deze ons tegen onze eigen wil wordt opgedrongen, zodat wij ons genoodzaakt zien een rol te spelen, die ons, om de technische term maar eens te gebruiken, geenszins op het lijf geschreven is.

Zoals de goed-heiligman, naar de historie wil, zijn verjaardag gebruikte om 'al goed doende rond te gaan', zo zien wij ons eenmaal per jaar gesteld voor de traditie, die langzamerhand tot een plicht is uitgegroeid, om de 'ploeg', de afdeling, ja soms zelfs het hele bedrijf in de feestvreugde te laten delen door met kwistige hand een traktatie uit te delen.

Er zit iets aardigs in deze gewoonte, dat zij vooropgesteld. Maar het is een aardigheid, die in vele gevallen zichzelf heeft overleefd en die geworden is tot een belasting voor de jarige, die hem het genoegen van de feestdag vergalt. En als het zover is gekomen, wordt het trakteren op kantoor of laboratorium een dwang, waaraan iedere spontaniteit ontbreekt en die de jarige van feestvarken tot slachtoffer degradeert.

Hoe is een dergelijk gebruik ontstaan en waarom wordt het gehandhaafd? Och, historisch is het gemakkelijk te verklaren. In de eerste plaats zijn we met de 'verjaardagstraktatie' bij wijze van spreken groot gebracht.

In de familiekring zijn het de taartjes, waarop de gezinsleden en gelukwensende bezoekers worden vergast. En op school was het het koekjestrommel-tje met kleverige zuurtjes, of toffees plus de feest-sigaar voor de meester.

Bovendien, en daar ligt waarschijnlijk de grond-

oorzaak, bestaat in het bedrijf de trakteergewoonte ook al langer dan vandaag. Die is vermoedelijk geboren op het ogenblik, dat de onderneming het karakter van eenmanszaak verloor. Toen de baas jarig werd, fuifde hij zijn knecht op een borrel en de knecht op zijn beurt wilde ook niet achterblijven. Die goede gewoonte werd aangehouden, ook toen er vijf knechten kwamen en tien.

En daarbij is het niet gebleven. Andere afdelingen, die er bij kwamen, gingen deze gewoonte overnemen en een boekhouder, die naar een ander bedrijf ging, introduceerde dáár de verjaardagstraktatie.

Zo raakte de bal aan het rollen. En hij rolt nog steeds. Door de fabrieken rolt zij en vooral door de kantoren, waar de entourage en het zittende werk zich beter lenen voor het nuttigen van een gebakje.

Door de typekamer, waar dertig machines even zwijgen voor een gelukwens en een traktatie. Dat is ruw geschat f 10,-. Een heel bedrag voor een typiste, die in haar eigen levensonderhoud moet voorzien. Maar ze kan niet achterblijven, want de anderen doen het ook. En lustig rolt de bal voort. Door de kamers van de bazen, de afdelingschefs, de bedrijfsleiders, de directiesecretaressen, de directeuren.

Allen doen zij mee. Omdat het zo'n aardige gewoonte is, omdat de anderen het ook doen. . . .

En zó kan het gebeuren, dat de jarige op zijn geboortedag van de bakker een rekening van - laten we 't niet overdrijven' f 20,- gepresenteerd krijgt voor 'gebakjes aan U Edelen geleverd'. Zonder dat hij daarover bij de boekhouder een declaratie kan indienen voor 'traktatie aan U Edelen verstrekt'. Vindt U 't tóch overdreven die twintig pop? Maar 't komt voor. Want de moeilijkheid is, dat je niet Jansen, met wie je in het werk nogal eens te maken hebt, wél een gebakje kunt geven, maar Pietersen, die bij Jansen op de kamer zit, niet. En zó ga je maar door. Want - en daar zit'm de kneep - de anderen doen het óók. Er wordt niet anders verwacht. Zelfs de aard van de traktatie wordt de jarige min of meer opgedrongen. Immers, hij kan niet met toverballen voor de dag komen, wanneer collega X de vorige week roomhoorns heeft uitgedeeld.

En terwijl om hem heen gretig en onder vrolijk gekout de lekkernij verorberd wordt, staart de jarige naar zijn rekening van f 20,- en bedenkt met weemoed hoe zijn vrouw heeft moeten sparen om dat elektrische scheerapparaat van f 37,50 voor zijn verjaardag te kunnen kopen.

En door de drogreden, dat hij in de loop van het jaar dat bedrag wel weer inhaalt met de taartjes van zijn verjarende collega's wordt de pil slechts schamel verguld. Hij houdt het gevoel, dat hij zijn geld beter had kunnen besteden.

HET PIEREMENT

klanken vol poëzie

Wij kunnen het ons ernstig afvragen. Zou Amsterdam, Amsterdam wel zijn als het draaiorgel ontbrak? Deze bruisende stad aan Amstel en IJ, met zijn druk en levend verkeer bergt in zich tevens een romantiek die men uniek kan noemen in Nederlands steden. Zo kunnen we wandelend op één van die onvolprezen grachtjes met zon overgoten, ineens geconfronteerd worden met het Pierement. De lucht schijnt plotseling gevuld met vrolijke klanken en tovert een glimlach op het gelaat van de wandelaar. Misschien ook staat hij stil om te kijken naar de kleurige kast die door drie man sterk de brug wordt opgeduwd en vraagt hij zich af: 'Waar komen die orgels toch vandaan en wie exploiteert dat?'

Wel, we hebben ze te danken aan de Belg Leon Warnies, die zich in 1875 in Amsterdam vestigde en daarmee de grondslag legde voor het bloeiende 'straat-orgel-verhuur-bedrijf', dat ook thans nog in het hart van de Jordaan door Gijs Perlée in stand wordt gehouden.

Als wij Gijs Perlée naar zijn levensverhaal zouden vragen dan moet hij ons direct enkele generaties mee terugnemen in onze herinnering, want het bedrijf ging van vader op zoon en wij ontdekken al snel dat ook Leon Warnies nog familie was. Deze grootvader van moederszijde begon in een oud pand aan de Brouwersgracht orgels te verhuren,

de zgn. buikorgels, ze brachten veel lawaai voort maar geenszins muziek, weshalve ze later dan ook werden verboden. Toen vroeg het straatorgel om de sympathie van de bevolking, een sympathie die het vrijwel onmiddellijk verkreeg. Als in 1903 Leon Warnies sterft zet zijn vrouw het bedrijf voort en zij kon daarbij op de steun rekenen van de twaalf kinderen die het echtpaar rijk was, waaronder acht zonen, die zich allen tot het orgel aangetrokken voelden. Als ook moeder Warnies komt te sterven in 1910, wordt de boedel verdeeld en zetten de Gebr. Warnies het bedrijf gezamenlijk voort. In de warme liefde die de gehele familie voor 'zijn' orgels heeft, delen ook de zusjes mee en als één van hen trouwt met Perlée, afstamming van het Huguenotengeslacht, die uit het zonnige zuiden naar de Amsterdamse Jordaan trok, dan krijgt hij behalve zijn bruid ook de nodige orgels die zijn jonge vrouw van thuis heeft geërfd. De vrolijke klanken hebben ook hem snel in de ban gevangen genomen en hij gaat zich bekwamen in het moeilijke vak deze orgels te onderhouden en zonodig te herstellen.

'Orgelbaas Perlée' wordt al snel een bekend figuur in Amsterdam, want de stad houdt van het orgel, maar toch zal hij reeds snel moeten ontdekken dat het orgel uit de gratie raakt. De tijden zijn moeilijk in de crisisjaren en de inwoners horen ter-

nauwernood de welwillende klanken van het pierement, als daarbij dan nog het gemeenteverbod komt om in de binnenstad te spelen, ja dan geloven de 'mansers' - de mannen die U het rinkelen-de geldbakje voorhouden - het verder wel en hebben zij meer belangstelling voor het plichtmatige stempelen voor een steunuitkering dan voor het gesjouw met de zware orgels door de buitenwijken van hun stad. Het scheelde maar weinig of ook de orgelverhuurder had zijn weg moeten zoeken naar het steunbureau en vader Perlée zond zijn zoon Gijs naar de mulo omdat 'er toch geen toekomst in het bedrijf meer zat'. Zo vinden we Gijs enige jaren later terug op een kantoorstuk, met niet al te groot enthousiasme, want hij had een ander ideaal: meehelpen in het orgelbedrijf! In 1925 geeft vader hem zijn zin. Het bedrijf van de Gebr. Warnies wordt opgeheven en de concurrentie dus minder groot.

En wonder boven wonder breidt de zaak zich uit. In het buitenland worden geen orgels meer gebouwd en dus gaat de familie Perlée zelf zijn orgels bouwen. Het is een moeilijk vak, je leert het pas door jarenlange ervaring er komt enorm veel voor kijken: orgelpijpen maken, poppen herstellen, het slagwerk repareren, de muziekboeken vervaardigen, de orgelpanelen beschilderen en de orgels zelf stemmen. Voor dat laatste komt uiteraard wel de nodige muzikaliteit kijken. De orgelbouwer duldt dan ook geen buitenstaander in zijn beroep en het geheim gaat over van vader op zoon.

Nu, vandaag vinden we in Nederland twintig pierementen waarvan zeven in Amsterdam. Kende de orgelverhuurder vóór de oorlog slechte tijden, na de oorlog ging het zoveel beter. De mensen hadden té lang vrolijkheid gemist en gingen beseffen dat in een stad als Amsterdam - en ook andere steden - het draaiorgel onmisbaar is.

Het is beslist de moeite waard te letten op de namen die onze orgels dragen. U vindt er merkwaardige onder, zoals het 'Waterduikertje', die eens in de Zaanstreek een slootje inhobbelde, of het 'Geitje' een pierement dat volgens de Amsterdammer een mekkerig geluid voortbracht, het geluid verdween maar zijn naam bleef bestaan! We kennen ook 't Eierkastje' een geel pierement en 'De Brandweer' heeft zijn naam te danken aan het feit dat hij sirenegeloei produceerde. Maar het mooiste orgel - het vlaggeschip - is toch de 'Arabier' met zijn vijf poppen op het front. En als U niet wil geloven dat de Amsterdammer het orgel populair heeft gemaakt, dan willen wij graag toegeven dat het de toeristen waren die ontdekten dat er in Amsterdam andere muziek te vinden was dan juke-boxes alleen en dat niet alle amusementsmuziek zijn oorsprong in een Europa-festival of Amerikaanse show vindt.

Minuten lang staan ze voor het orgel, met een brede en waarderende grijns, kijkend naar de activiteit van de orgeldraaier en de manser. Begrijpen ze misschien dat een pierement op luchtbanden en door motoren voortbewogen ons pierement niet meer is? Hoe dan ook, er worden dagelijks plaatjes geschoten en heel de familie thuis in 'hun land' moet er ook van genieten en zo werd de mogelijkheid geboren voor een trip naar het buitenland.

De eerste invitatie kwam uit Engeland, het werd een grandioos tournee, de Arabier luisterde de volksfeesten in Soho op; een van de Londense volksbuurten, speelde vervolgens aan de oever van de Theems, vlak bij de befaamde Waterloo-bridge, trok naar het toeristenoord King's Lynn en beëindigde de vier weken lange trip in de badplaats Hunstanlon. De Arabier bleek een goed ambassadeur voor Nederland, zelfs Koningin-Moeder Elisabeth kwam het bewonderen. In Denemarken was de ontvangst al even gunstig en de heer Perlée denkt met trots terug aan deze reizen. Evenals aan de uitzendingen van de wereldomroep en de grammofoonplaten die van zijn orgels zijn gemaakt.

Het lijkt een hele overstap van het pierement naar de rechtszaal, in werkelijkheid is die stap maar klein. Als Mr. Romke de Waard zijn dossiers in de tas bergt en zijn toga uittrekt dan wordt de rechter plotseling een vrolijk man bij het horen van de orgelklanken op de Prinsengracht. Want Romke de Waard is een vurig propagandist voor het pierement, niet alleen maakt hij in zijn vrije tijd muziekboeken voor de orgels, maar hij houdt bovendien lezingen voor 'de kring van draaiorgelvrienden' en vertelt over de historie en bekoring van het straatorgel.

Mr. Romke de Waard beijvert zich ook voor de orgelconcoursen die meerdere malen per jaar in het land worden gehouden; een werk waarvoor hij dikwijls zijn nachtrust opofferde, al zegt hij zelf dat het geenszins een 'offer' is.

Zo heeft het pierement zijn plaats weer ingenomen, het wordt in de binnenstad van Amsterdam thans getolereert en de poging om ze van de grachten te laten verdwijnen omdat de kantoren er te veel last van zouden hebben is gefaald.

Want ondanks de vele besprekingen en telefoongesprekken begreep men maar al te goed:

'Als van de Amsterdamse grachten het pierement
verdwijnt

Als nooit meer in je oren, die melodie gedijt
Als de nuchtere tijd van heden, ons dat ook nog
ontnam

Dan ging er weer een stukje poëzie van
Amsterdam'.

Zo is deze poëzie gebleven en met de bewonderaars van het straatorgel prijzen wij er ons gelukkig om.

P.A.C.

OPVOEDEN IN VEILIGHEID

De gevaren van het verkeer worden ons tegenwoordig zo grondig onder het oog gebracht, dat vele moeders een zucht van verlichting slaken, als het kroost veilig thuis zit.

Als we de krant opslaan, lezen we elke dag weer de bedroevende lijst van verminking en dood door verkeersongevallen. Kinderen, die met hun autopop van het trottoir afscharrelden, die een bal naholden op een drukke verkeersweg of die zo maar erg schrokken van een plotseling naderende auto en het nét verkeerd deden. Wij kennen automobilisten, die al

inhouden wanneer ze een kind dromerig aan de stoeprand zien staan. Want, zoals een hunner pleegt te zeggen: 'Niets onverwacht dan de plotselinge invallen van een kind'.

Dat is een wijs woord. Want kinderen denken en reageren nu eenmaal veel primitiever dan een volwassene en we mogen geen logische en weloverwogen handelingen van ze verwachten. Het is beter op alles voorbereid te zijn, waar het kinderen betreft en in de meest algemene zin van het woord 'maar vast op de rem te gaan staan', of te wel zélf vooruitdenken, en zelf de kans op ongelukken zoveel mogelijk verkleinen.

Ook in het 'veilige' thuis, want thuis is het alleen veilig als daar van tevoren de gevaren zijn opgeruimd.

Laat geen lucifers slingeren op plaatsen, waar graaiende kleutervingers erbij kunnen. Kleuters zijn dol op mooie lichtjes en vooral als ze het 'zelf' kunnen doen! Wat weten ze van brandgevaar en het begrip 'doodsgevaar' is iets, waar die

kleine hersens nog helemaal niet bij kunnen.

Een jong kind is als een ontdekkingsreiziger. De wereld is één groot avontuur vol onbekende zaken, die hij in zijn idee hoogstnoodzakelijk moet onderzoeken. Op zichzelf een nuttige drang, immers al proberend doet hij ervaringen op, die hem tenslotte van kind tot mens moeten maken.

Maar hierbij is het aan de ouders en huisgenoten om te zorgen, dat het huis, waarin de kleuter avontuurt geen jungle is vol onverwacht en dreigend gevaar.

Activiteit

Toneelgroep IWECO

De toneelgroep van het Instituut TNO voor Werktuigkundige Constructies heeft met het stuk 'Goeden morgen Bill' een goede greep gedaan. Eerst was er op 16 januari jl. de première van dit stuk die tot vreugde van het personeel werd bijgewoond door de directeur van het instituut, Prof. Ir. R. G. Boiten, zojuist hersteld van een langdurige ziekte. Het goede spel werd beloond met een warm applaus terwijl door de heer Ek namens TNO een enveloppe met inhoud werd toegezegd.

Enige weken geleden werd ditzelfde stuk opgevoerd voor de patiënten van het Studentensanatorium te Laren (een idee dat wellicht door de andere toneelgroepen bij TNO kan worden nagevolgd). Ook hier kregen de spelers en de heer Kiers, onder wiens leiding maanden werd gerepeteerd, de dank in ontvangst te nemen van een enthousiast publiek.

TNO-PUZZELRIT

Het is misschien wel aardig U eens wat te vertellen over de organisatie van onze puzzelrit. Dat is niet in twee woorden gezegd. Immers voor het houden van zo'n rit moet aan heel wat voorwaarden, gesteld door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het Provinciaal Bestuur, worden voldaan. Om te beginnen moet er op worden gelet, dat op dezelfde dag niet nog een rit verreden wordt want dan is de kans groot dat de beide ritten hier of daar gelijk lopen, waarmee de kans op een ont-heffing al is verkeken. Het opmaken van de rou-tebeschrijving aan de hand waarvan de deelnemers straks gaan rijden, is een heel nauwkeurig werkje. Bij de minste twijfel omtrent de interpretatie van een 'splitsing', 'kruising' of 'driesprong', om maar iets te noemen, moet naar een andere aanduiding worden gezocht. Is de routebeschrijving eenmaal klaar, dan moet voor de autoriteiten een lijst in drievoud worden opgemaakt van alle straten en wegen die worden bereiden. Met drie ingetekende routekaarten gaat dan de aanvraag in zee. Onze eerste aanvraag werd prompt afgekeurd omdat in de route teveel van wegen in de bollenstreek ge-bruik werd gemaakt. Zo ontvingen we dus na weken wachten een kort maar krachtig briefje: 'het gaat niet door!'. Op dat moment hadden reeds

meer dan dertig liefhebbers ingeschreven en door-zetters als we zijn, werd dus een nieuwe route uitgezet en ditmaal met meer succes. De nieuwe route doet zeker niet onder voor ons eerste plan-netje al gaan we niet door de bollenstreek. Een polderlandschap kan ook mooi zijn als men de weg maar weet. De start blijft in Houtrust en de finish is geheim. Ondertussen is het maximum aantal deelnemers (50) bereikt en de inschrijving gesloten. Van de finish af zullen de deelnemers uit Delft, Rijswijk en Den Haag vlot naar huis kunnen ko-men, om dan 's avonds om 8 uur weer present te zijn in het paviljoen achter de Houtrusthallen. Deze avond is uitsluitend bestemd voor diegenen die als bestuurder of passagier aan de rit hebben deelgenomen.

Met enige vrolijkheid zal hier de prijsuitreiking plaatsvinden, afgewisseld met enige kleurenfilms over de Franse Riviera, Italië en de oliewinning, terwijl er ook een verkeersquiz zal worden gehou-den. *Geen van de inschrijvers gaat met lege handen naar huis.* Dank zij de financiële medewerking van de co en enige firma's zullen mooie en nuttige prijzen kunnen worden uitgereikt. Wij rekenen op een sportieve strijd en goed weer!

Mooi resultaat

Op de jaarlijkse bedrijfs-estafette-zwemwedstrijden georganiseerd door DZV, Sportbad te Delft, slaagde de ploeg van het Metaal Instituut er in, beslag te leggen op de derde prijs. De afstand van 4 x 25 m werd afgelegd in 59,8 seconden. De ploeg bestond uit de heren H. Boswinkel, C. de Bruyn, D. A. H. Kamsteeg en W. J. Kersbergen.

Brandje in het Hoofdkantoor

Dank zij het resoluut optreden van de conciërge van het hoofdkantoor aan de Koningskade, de heer C. J. van Wette, kon een begin van brand nog tijdig worden geblust.

Op het gegil van een van de werksters die de brand in een gang in het sousterrain ontdekte, alarmeerde de heer Van Wette de brandweer en begon onmiddellijk met het aanwezige blusmateriaal de strijd tegen het vuur.

FOTO- VARIA

Foto-varia - De flitslamp

De fotografie heeft zich zó snel ontwikkeld, dat zelfs mensen van nauwelijks middelbare leeftijd zich nog allerlei vreemdsoortige kiekkastjes kunnen herinneren, die in onze fantasie eigenlijk al meer dan honderd jaar geleden voor het laatst gebruikt zouden moeten zijn. Maar zelfs in de tijd toen de fotografen zich met deze kastjes en natte gevoelige platen moesten behelpen, gevoelden zij er al behoefte aan, de vooral des winters zo korte dag, dus de tijd waarin zij konden werken, te verlengen. Met alle mogelijke middelen hebben zij dit geprobeerd, met carbid- en metaaldraadlampen en zelfs met magnesiumpoeder. Menig fotograaf heeft bij het ontbranden van dit fel opschietende magnesiumvuur zijn, gewoonlijk fraaie, snor verloren.

Het is tenslotte de speciale flitslamp geweest, die uitkomst bracht. Al of niet in combinatie met andere lichtbronnen maakt zij het mogelijk dat de fotograaf zijn werk kan verrichten bij dag, maar óók bij nacht. In letterlijke zin behoeft thans geen enkele openbare gebeurtenis in het duister te blijven. Overal en te allen tijde zijn de fotografen er bij, en anderzijds zijn er zóveel fotografen gekomen, dat men er zelfs menige huisvrouw en moeder onder kan rekenen, omdat de fotografie gemeengoed is geworden. Zij kan evengoed met camera en flitsapparaat omgaan als wie ook.

Hoewel uit de verkoopcijfers van Philips blijkt dat vooral na 1951 een zeer sterke stijging van het gebruik van flitslampen is opgetreden (zomer 1956 20 maal zomer 1952) is wel een zeer lange periode nodig geweest om zover te komen.

De grafiek van het verbruik der moderne flitslampjes (te beginnen met het jaar 1934) lijkt dan ook meer op de startlijn van een zwaar beladen vliegtuig, dat een lange aanloop nodig heeft, zich geleidelijk aan verheft, maar dan ineens snel begint te stijgen.

Honderd jaar geleden

Het is precies honderd jaar geleden, dat de fotograaf Moule voor het eerst fotografeerde bij het felle licht van de verbranding van een mengsel van zwavel, salpeter en een sulfide. Daarna zijn er nog tal van andere middelen geprobeerd en gebruikt, maar aan alle waren vaak aanzienlijke nadelen verbonden.

Men zou dus verwachten, dat de komst van de flitslamp als een sensatie op zich werd gevoeld. Niets is minder waar. Slechts de vakfotografen en de avant-gardisten onder de amateurs waren aanvankelijk de enigen die zich realiseerden van welk een enorme betekenis deze nieuwe lichtbron voor de fotografie zou kunnen worden. Voorspands was het nog een vrij ingewikkelde bezigheid, dit fotograferen met flitslicht. Er waren geen camera's met bijbehorende flitsapparatuur in de handel, maar ook de flitslamp zelf had nog allerlei bezwaren. Zo gaven bijvoorbeeld de met folie gevulde lampen hun sterkste lichtontwikkeling slechts gedurende zéér korte tijd, waardoor nauwkeurige synchronisatie bij snellere sluitertijden dan 1/50 seconde niet mogelijk was. Bovendien kon het gebeuren, dat als men een lamp ontstak, meteen alle andere lampen er aan gingen door het verschijnsel van de sympathie-ontsteking.

Eerst ook nog bezwaren

De flitslamp, waarmede het Eindhovense bedrijf in 1930 - ja nog pas zó kort geleden! - voor het eerst op de markt kwam, had al evenzeer haar bezwaren. De lichtontwikkeling in deze lamp had plaats door de reactie van twee gassen, namelijk zwavelkoolstofdamp en stikstofmonoxyde. Maar de lamp was te groot voor de geleverde hoeveelheid licht. In 1934 kwam toen de 'Photoflux'. Deze flitslamp is de 'vader' geweest van alle daarna uit Eindhoven komende flitslampen, die nog steeds met de trots de familienaam 'Photoflux' blijven dragen. Maar ook met die eerste Photofluxen ging het niet zo bijster goed, vooral niet toen in oorlogstijd en vlak daarna zinken hulzen moesten worden gebruikt, alsmede lakken van een kwaliteit die men eigenlijk niet gewoon was. Menigeen, zowel fotograaf als gefotografeerde, is toen wel eens door een daverende knal opgeschrikt.

Ook na de oorlog ging het met de verbreiding van de flitslamp nog niet dadelijk zo snel. Het vliegtuig ging zich wel verheffen, maar het was toch nog niet geheel van de grond. Het was vooral de prijs die het te zwaar maakte, naast het feit natuurlijk, dat er nog niet veel camera's bestonden die een synchromatische flitsaansluiting hadden. In 1951 kwam er toen de weeldebelasting van 30% nog bij!

(Wordt vervolgd)

Puzzelhoekje

De oplossing van puzzel nr. 32 luidt:

Horizontaal: 1. hygrometer (grot+meer+hij in combinatie met vocht); 5. cadet; 7. prak (krap—park); 8. TNO Contact (accent+toont—e); 9. ent (net); 10. Ier (Rie); 11. speurwerk (ruw+gesprek—g); 14. zalmsalade (zaal+malse+d); 16. lankmoedig dol+gemak+ri).

Verticaal: 1. hechtsel (he+slecht); 2. gedrost (i.v.m. cadet); 3. tor (vervelend, rot); 4. rekstrookje (stoker+poker); 6. TNO-Nieuws (winsten+o+u); 7. Paterswolde (P+west+Rolde en inderdaad ten noorden van Rolde); 12. polen (lopen); 13. ezel (leze); 15. Dei (die).

De maandelijkse prijs kon na loting worden toegekend aan de heer Th. G. van den Heuvel van het Instituut TNO voor Werktuigkundige Constructies die dezer dagen de chèque à f 10,- in zijn brievenbus kan verwachten. Het is opmerkelijk dat wij van het IWECO altijd een zeer groot aantal inzendingen binnen krijgen. Wij verheugen ons bijzonder in deze belangstelling.

Op de ladder komt de heer A. F. Schartman met 1170 punten aan de top. Voor hem zullen we een encyclopedie voor puzzelaars bestellen of een abonnement op het maandblad 'Doe het zelf'. Graag vernemen we even van de heer Schartman waarop zijn keuze gevallen is.

Puzzel nr. 33

Ditmaal weer eens een rekenkundig puzzeltje dat op onze puzzelrit slaat.

P	U	Z	Z	E	L
R I T					
.	T
.	N
.	O
.					
.

In bovenstaande vermenigvuldiging stellen de letters de cijfers 0 t/m 9 voor. Gevraagd wordt de grootste mogelijke uitkomst te vinden, waarbij uiteraard slechts cijfers mogen komen op de plaatsen waar nu puntjes staan onder voorwaarde dat zowel de door RIT als door TNO voor te stellen getallen deelbaar zijn door 3.

Goede inzendingen worden met 50 punten beloond terwijl, zoals gebruikelijk, weer f 10,- zal worden verloot.

A. A. STEINER

Er was eens een man

... die erg onverschillig was. Het kon hem allemaal niet schelen wat er ook gebeurde. Als je met hem over 'veiligheid' sprak, dan antwoordde hij: 'Wat gaat mij dat aan?'

Totdat er op een dag een beveiliging losschoot en hij - gelukkig licht - gewond werd. Toen ging het hem wél aan en toen had U hem eens moeten horen...

Veiligheid van onszelf én van anderen gaat ons allemaal aan. Onverschilligheid en ongelukken gaan altijd samen!